

PERSBERICHT

April 2018

Verslag aan het Vlaams Parlement

Crisisjeugdhulp – analyse van niet-beantwoorde hulpvragen

In zijn onderzoek naar crisisjeugdhulp in Vlaanderen stelde het Rekenhof vast dat voor meer dan een kwart van de minderjarigen die interventie, begeleiding of opvang nodig hadden, geen aanbod beschikbaar was. Dit komt onder meer doordat het Vlaamse hulpprogramma zich moeilijk laat programmeren en het aanbod aan crisismodules geen gelijke tred weet te houden met de steeds toenemende vraag. De situatie in Vlaams-Brabant is aanzienlijk slechter dan in andere regio's. Globaal gezien heeft de problematiek waarmee minderjarigen worden aangemeld, geen beduidende invloed op het al dan niet krijgen van hulp. Minderjarigen in conflictsituaties met hulpverleners of andere derden en minderjarigen die kampen met psychische problemen, een handicap of ontwikkelingsstoornis, maken evenwel minder kans op hulp. De lopende integratie van de sector geestelijke gezondheidszorg in de crisisnetwerken kan daaraan deels tegemoetkomen.

Organisatie van de crisisjeugdhulp

Crisisjeugdhulp steunt in Vlaanderen op een samenwerkingsmodel tussen de verschillende sectoren die jeugdhulp organiseren. Het systeem berust echter in grote mate op de *welwillendheid* van de diverse sectoren en voorzieningen, die vrijwillig aan het crisisnetwerk bijdragen. Bovendien is het hulpaanbod sterk regionaal afgebakend en dus afhankelijk van wat er in de betrokken regio beschikbaar is. De Vlaamse bevoegdheid rond jeugdhulp raakt ook federale bevoegdheden, zoals de kinder- en jeugdpsychiatrie, en de bevoegdheid van de jeugd magistratuur om maatregelen op te leggen. De crisismeldpunten zijn dus vaak afhankelijk van andere actoren.

De procedure start met een aanmelding bij een crisismeldpunt, dat een consult kan aanbieden of één of meer crisismodules kan inzetten: interventie, begeleiding of opvang. Consult verstrekken de crisismeldpunten zelf. Hoe minder ze erin slagen die eerstelijns hulp aan te bieden, hoe groter de druk wordt op de capaciteit aan crisismodules.

De minderjarige moet hulp op maat krijgen, zo nauw mogelijk aansluitend bij zijn leefwereld. Als crisisopvang - als meest ingrijpende module - toch onvermijdelijk is, dient het crisismeldpunt in combinatie met de opvang crisisbegeleiding in te schakelen. Die uitgangspunten van het beleid staan op gespannen voet met de praktijk. Crisisopvang is immers eerder regel dan uitzondering en het tekort aan de module crisisbegeleiding bemoeilijkt de combinatie-inzet.

Antwoord op de hulpvragen

De crisismeldpunten registeren de (her)aanmeldingen niet altijd op dezelfde manier, waardoor geen exact beeld van de hulpvraag beschikbaar is. In de onderzochte periode (juli 2015-juni 2016) hadden 4.377 minderjarigen een crisismodule nodig. 28,5% van die hulpvragen bleef onbeantwoord. Door onzorgvuldige registratie is dat cijfer mogelijk overschat.

Het aantal minderjarigen dat een crisismodule nodig heeft, nam in de onderzochte periode kwartaal na kwartaal toe. Veruit de belangrijkste oorzaak is de stijging van het totaal aantal aangemelde minderjarigen. In het laatste onderzochte kwartaal bedroeg het aandeel min-

derjarigen waarvoor geen crisismodule kon worden ingezet, voor heel Vlaanderen al 36,3%. Het aandeel niet-geholpen minderjarigen situeerde zich in de onderzochte periode in de meeste regio's tussen de 20 en 25%. In Vlaams-Brabant bleef echter de helft van de minderjarigen verstoken van de nodige hulp. Vervolgonderzoek is nodig om na te gaan of de alarmerende vaststelling in Vlaams-Brabant zich doorzet. Tijdstip van de aanmelding, leeftijd en geslacht van de minderjarige, aantal minderjarigen per aanmelding en nationaliteit van de minderjarige houden geen tot weinig verband met het al dan niet krijgen van hulp. Het type aanmelder (CLB, jeugdrechter,...) speelt wel enigszins een rol.

De problematieken waarmee de minderjarigen worden aangemeld, hebben globaal gezien geen beduidende invloed op het krijgen van hulp. Als sprake is van conflictsituaties met hulpverleners en andere derden, blijkt het echter moeilijk de jongere te helpen. Ook zijn er consistente aanwijzingen dat minderjarigen die kampen met psychische problemen, een handicap of ontwikkelingsstoornis minder kans maken op de effectieve inzet van crisismodules. Het aantal aangemelde minderjarigen met een dergelijk profiel dat hulp in modulevorm nodig had, is beperkt. Na de lopende integratie van de sector geestelijke gezondheidszorg binnen de crisisjeugdhulp kan een toename worden verwacht van het aantal aangemelde minderjarigen met dat soort problematieken. De crisismeldpunten zullen immers een steeds belangrijker aanspreekpunt vormen voor aanmelders die crisishulp zoeken voor een minderjarige in psychische nood.

Analyse van de hulpcapaciteit

De crisismeldpunten moeten altijd vooraf overleggen met de voorzieningen of die de nodige crisismodule effectief kunnen inzetten. Daardoor is het moeilijk de capaciteit van elke voorziening exact te becijferen. Het is ook onduidelijk hoe de overheid het aanbod zo kan programmeren dat het flexibel en adequaat tegemoetkomt aan de diverse en toenemende hulpvragen.

Uit het onderzoek blijkt dat er een structureel tekort aan inzetbare hulp is voor de drie crisismodules. Voor crisisopvang beschikken West-Vlaanderen en Brussel over het hoogste aantal plaatsen, Vlaams-Brabant en Antwerpen over het laagste aantal. Verschillende elementen wijzen er op dat globaal het tekort het grootst is voor crisisbegeleiding. Bovendien menen de crisismeldpunten dat de relatieve capaciteit aan crisisbegeleiding en interventie lijkt af te nemen.

Reactie van de minister

De minister trad in zijn reactie de bevindingen van het rapport bij en gaf via een nota van het Agentschap Jongerenwelzijn een overzicht van de acties waarmee hij wil tegemoetkomen aan de aanbevelingen van het Rekenhof in de verdere uitbouw en de efficiëntieverhoging van de crisisnetwerken in Vlaanderen. Hij meldde dat een aantal verbeteringen intussen al zijn doorgevoerd of de komende maanden zullen worden doorgevoerd op basis van het rapport van het Rekenhof.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Crisisjeugdhulp – Analyse van niet-beantwoorde hulpvragen* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).